

Les Balears tenen un dels índexs més alts de mitjans de comunicació en relació als habitants

¿El paradís de la informació?

Set diaris, dues emissores de televisió comercial, dotze televisions locals, recepció de vuit canals de televisió de fora, vuit emissores de ràdio comercials, quaranta nou publicacions de premsa local... I tot per a una població d'uns 750.000 habitants.

Si d'aquí a 50 anys algun historiador estudia la premsa a les Balears durant els anys vuitanta, la conclusió que en traurà serà que a les Illes es llegia molt, se sentia molta ràdio i es veia molta televisió. Si més no aquesta seria la lògica deducció a partir de la gran quantitat de mitjans existents. Però no tot és tan clar com sembla.

ELS MITJANS LOCALS

Tant les ràdios locals, com les televisions locals i sobretot la premsa "forana", és a dir, la dels pobles, no són comparables als grans mitjans comercials. Però no cal menysprear aquests mitjans locals. Tenen un paper important en els seus respectius pobles. Estan fets majoritàriament en català i tenen una incidència considerable. Informen d'una realitat molt pròxima a la gent —que no té cabuda en altres mitjans— i són seguits amb bastant fidelitat.

No hi ha xifres d'audiència de ràdio ni de televisions locals. Sí que n'hi ha de la premsa forana. Segons fonts de l'Associació de la Premsa Forana, la tirada global mensual és d'uns 60.000 exemplars. És clar que hi ha publicacions que tiren 250 exemplars cada mes i d'altres 2.500 cada setmana. Les de més tirada són les tres professionalitzades, que es concentren a la ciutat de Manacor.

La premsa forana viu de la publicitat local i, també, de subvencions que rep des de les institucions. Una subvenció per concepte de normalització lingüística. Cal tenir present que aquesta premsa és un instrument de normalització de primera importància. Gràcies a la premsa forana milers de mallorquins s'han acostumat a llegir en català. Una cosa impensable fa només uns anys.

ELS MITJANS COMERCIALS

A pesar de l'aparent paradís informatiu

que serien les Illes, el fet és que tot sembla indicar que durant els pròxims anys hi haurà una reestructuració. Segons totes les fonts consultades existeix actualment un excés de mitjans, sobretot escrits, que fa impossible la solvència econòmica de tots.

A mitjans dels anys setanta hi havia tres diaris a Mallorca (i un més en cada illa menor). Dos eren de matí i un d'horabaixa. El d'horabaixa canvià de propietari i passà a competir amb els altres tres. A principis dels vuitanta el diari *Baleares* (ex-premsa del "Movimiento") és venut pel govern socialista al propietari d'un dels altres diaris, concretament al Grup Serra, que ja tenia *Última Hora*. Un any abans, el 1982, apareix un quart diari mallorquí: és *El Día*, propietat d'Abel Matutes i de l'empresari Gabriel Barceló; en paraules d'un bon coneixedor de la premsa de Mallorca, "era una operació, en principi, ideològica i política tendent a donar suport al PP en vistes a les primeres eleccions autonòmiques. Després la cosa ha canviat. Ara és només de Barceló, un empresari turístic".

Aquestes raons conjunturals expliquen el naixement de tants diaris —als quals s'ha d'afegir *La Prensa*, d'Eivissa, un temps més tard—. Però ¿i la tirada i la venda?

Segons les fonts consultades, "la tirada i venda actual no és segurament molt més alta que la de fa deu o quinze anys; el que passa és que a mitjans del vuitanta es vivia en ple *boom* econòmic i a les Illes hi havia una enorme inversió en publicitat. Els pastís publicitari donava prou per a cada un d'aquests diaris i de les ràdios existents, tant per a les, diguem-ne, tradicionals com per a les noves".

Aquest panorama meravellós s'enteneix el 1991. Apareixen les cadenes de televisió privades. Una certa crisi s'apodera del sector publicitari. La inversió ja no és tan enorme. El pastís queda una

mica minvat. Però ara ja són més a repartir.

Més ràdios, més televisions. I les televisions que fan desconnexions publicitàries locals—Antena 3, a més, té unes hores de producció pròpia, com també TVE-Balears—, amb els espais propis de publicitat.

Els que més pateixen actualment són els quatre diaris (en castellà) editats a Palma. Segons les fonts consultades, "el més lògic és pensar que a curt o a mig termini hi haurà una reestructuració del mercat". Després d'aquesta reestructuració, només quedarien dos o tres diaris.

A principis d'enguany es produeix un fet que podria fer començar aquest procés. És la compra per part del grup Moll (Prensa Ibérica) del *Diario de Mallorca*.

"Els nous propietaris han posat en marxa una política molt agressiva, des del punt de vista publicitari; això farà que l'altre diari de major tirada hagi de reaccionar i potser que els altres dos quedin en una situació un tant marginal. Crec que estam al principi d'una reestructuració de tot el món periodístic mallorquí. És un moment de total eferescència. I no solament pel que fa a canvis de propietat, sinó de mobilitat de personal. No havien durat mai tan poc els directores de diaris, ni hi havia hagut mai tanta inestabilitat en les plantilles. I per si faltava res, ara es perfilant un nou diari, i ja n'hi haurà cinc a Palma! Un diari en català que, si està ben fet i té una capitalització bona, pot aprofitar-se, tal vegada, d'aquesta eferescència". Així s'expressa un sociòleg molt bon coneixedor del món empresarial periodístic de les Illes.

¿Un paradís per a la informació? Si més no per la quantitat de mitjans. Una quantitat que alguns diuen que és excessiva. El mercat en té la paraula.

Miquel Payeras